

לאסור את מעבר מצעד הדגלים ברובע המוסלמי ובאזור שער שכם

אפריל 2023

מסמך זה מוצג למען הערכה ראויה של משמעות אישורו של מעבר מצעד דגלים ביום ירושלים ברובע המוסלמי בעיר העתיקה בירושלים, דרך שער שכם וסביבותיו. יום ירושלים חל השנה באופן רשמי ביום שישי, ונראה כי המצעד יתקיים ביום חמישי שלפני, ה-18/5/23.

אנו קוראים לכם לפועל למניעתו של מעבר מצעד הדגלים ברובע המוסלמי ובאזור שער שכם.

קיים חשש ממשי שבתפקידו כשר לביטחון לאומי, יבקש השר בן גביר, שנהג להוביל בעבר קבוצות מסיתות בעת המצעד, להמשיך ולקיים את מצעד הדגלים באופן שנהג בשנים עברו, ואף חמור מכך.

1. מצעד הדגלים - מצעד של הסתה, גזענות ואלימות

במהלך המצעד המתקיים ביום ירושלים עוברים כ-50,000 צועדים דרך שער שכם. ברובע המוסלמי מתגוררים כ-30,000 תושבים פלסטינים.

כפי שמוכיח תיעוד רב שנים, המצעד אינו חגיגה לחופש הביטוי, אלא 'חגיגה' להסתה, לגזענות, לאלימות, ולרמיסה של זכויות התושבים ובעלי עסקים פלסטינים במסלול בו הוא עובר.

אלימות הצועדים מתועדת בצילומי וידיאו במצעדים מאז שנת 2010, והיא כוללת אלימות מילולית וקריאות המוניות של "מוות לערבים", "אידבח אל ערב", "מוות לשמאלנים", "ייבנה המקדש/ יישרף המסגד", "תקשיבו טוב יא ערבים/ אנחנו סולחות לא רוצים/ והפזמון הוא כבר מוכר/ שיישרף לכם הכפר", "מוחמד מת/ מוחמד מת", "נקום אחת משתי עיני מפלסטין/ ימח שמם", ועוד. ההסתה והגזענות גם מתבטאות בכיתובי חולצות, פליירים מחולקים, מדבקות המודבקות בכל מקום, ועוד.

בין התיעודים יש גם מדי שנה אלימות פיזית המתבטאת בין היתר בריקות, דחיפות, זריקת חפצים, שימוש אלים בדגלים ועוד. הצועדים דופקים נמרצות ובחבטות על דלתות הבתים, וחנויות לא אחת מושחתות ברחוב (לרבות הכנסת דבק למנעולי החנויות, פגיעה בשלטים, מנורות, כתיבת כתובות נאצה).

בשנת 2015, אמנם דחו השופטים את עתירת עיר עמים ביחד עם יו"ר פורום "תג מאיר" נגד מעבר המצעד ברובע המוסלמי (בג"צ 3079/15), אך הם קבעו כי:

"לא בלב קל איננו נעתרים לעתירה. יש מקום לאפס סובלנות כלפי מתפרעים אלימים, מילולית או פיזית... במקרה הספציפי אין מחלוקת בין כל הצדדים לעתירה, כי אלימות מכל סוג יש למנוע וגם לאכוף כנגדה אם אירעה. לטעמנו אותה קריאה משותפת למשטרה ולרבנים מארגני התהלוכה, צריך שתכלול אמירה ברורה ושאינה משתמעת לשתי פנים נגד אלימות מילולית וגזענות, לרבות "מוות לערבים" שהיא חציה ברורה של הקו האדום הפלילי, ונגד אלימות פיזית ונודליזם, לרבות קריאת אכיפה פלילית;... ייקוב לגבי כולם הדין את ההר, ואכיפה תהא במקומה באופן ברור וללא פשרה. ראוי שלכל האמור

הרכבים 9
ת.ד. 52113
ירושלים 9152101

טל.
02-6579623
פקס
02-6233696

www.ir-amim.org.il
oshrat@ir-amim.org.il

ינתן ביטוי על -ידי המשטרה והמארגנים מראש גם בתקשורת ובאינטרנט ,
בחינת "ראו הוזרתם". אנו מקווים כי התהלכה תעבור בשלום, ולקחים
שיופקו יילמדו לשנה הבאה בקביעת המסלול."

מאז מוסיפה האלימות להתקיים בכל שנה במצעד, כפי שיעיד תיעוד רציף שנעשה מדי שנה.
מהתיעוד הרב המצוי בידינו, אין המדובר בקומץ או באנשים בודדים, אלא לכל הפחות מאות
רבות מהם.

II. המשטרה לא יכולה ובכל מקרה לא מצליחה כבר שנים לאכוף את החוק במצעד.

רוחבו של רחוב הכניסה לרובע דרך שער שכם, רח' הגיא, אינו עולה בחלקיו הרחבים על
מטרים ספורים. אין ברח' הגיא מדרכה ובחלקים ניכרים ממנו מדובר בסמטה של ממש.
הכניסות לבתי התושבים ולבתי העסק צמודות ופונות לעבר עוברי האורח ברחוב. לכן, אין כל
הפרדה בין המפגינים הצועדים לבין בתי התושבים, והמשטרה אינה מונעת פגיעה של
הצועדים בבתים. כפי שהוכיחו השנים המשטרה אינה מצליחה לאכוף את החוק במצעד.
בפסק הדין שניתן בעתירת עיר עמים (בג"צ 3079/15), כבר קבע בג"ץ כי דעת השופטים
אינה נוחה מכך שעל אף שנמסרו נתונים על עיכוב מתפרעים לחקירה או מעצרים בשנים
עברו, לא ניתן כל מידע על הגשתם של כתבי אישום. גם הבטחה מפי מפקד המחוז דאז
לשינוי לא יושמה עד היום. אל מול גילויי האלימות והגזענות במצעד ניכרת בכל שנה פסיביות
השוטרים. הם אינם מטפלים לא באלימות הפיזית ולא באלימות המילולית מצד המפגינים,
גם אם אירעה ממש בסמוך אליהם. לא תועד שום מקרה שבו נעצר או עוכב מי מבין
המפגינים האלימים ע"י המשטרה. גם המשטרה הודתה כי לא עוכב או נעצר איש מבין
המפגינים במצעדים השונים. לאחר המצעד ב-2017 הודיעה המשטרה במענה לפנייתנו כי
אמנם נעצרו שני קטינים יהודים אשר קראו "מוות לערבים" וכנגד שניהם פתחה משטרת
ישראל בחקירה, אך אחד נסגר והתיק השני עודנו בטיפול הפרקליטות. אחד ויחיד מבין מאות
מפרי חוק.

III. ההחלטה המקצועית הראויה היא לא לאשר את מעבר המצעד ברובע המוסלמי ובאזור שער שכם. החלטה לאשרו הינה פוליטית ומשיקולים זרים.

בעבר (להערכתנו עד לשנת 2010) מנעה המשטרה את מעבר המצעד ברובע המוסלמי.
המשטרה התנגדה למעבר מצעדים דומים ברובע המוסלמי, בין היתר בגלל תנאי השטח
המיוחדים המאופיינים בסמטאות וברחובות הצרים, ואף עמדתה אושרה בבית המשפט
בעבר. גם משהחלה המשטרה לאשר את מעבר המצעד דרך שער שכם (לקראת שנת 2010
לערך) היא אישרה את מעבר המצעד דרך שער שכם של מאות בודדות מהמפגינים. אישור
כניסתו של המצעד לרובע המוסלמי בהיקפים של היום אושרה רק מאז 2013, והיא אינה
נובעת משיקולים מקצועיים אלא משיקולים ולחצים פוליטיים קשים שהופעלו עליה.

IV. מניעת מעבר המצעד ברובע המוסלמי, בשער שכם ובסביבותיו – איזון ראוי

אין דרישה לביטול של המצעד בכלל. מסלול המצעד בשנים האחרונות נהוג בפיצול בין
המינים, לפיו הנשים צועדות דרך רח' קינג ג'ורג', אגרון, יצחק קריב, שער יפו, גן הבונים,
שער ציון, מעלה השלום, שער האשפות ומשם לכותל; והגברים צועדים דרך כיכר צה"ל,
הצנחנים, סולטן סולימאן, שער שכם, הגיא, לכיוון הכותל.

הדרישה היא להגבלת תוואי המצעד לתוואי הראשון בלבד, כך שלא יעבור ברובע המוסלמי או יקיף את חומת העיר העתיקה מצפונה, תוך שיתוק החיים הפלסטינים במרחב זה.

הפגיעה הדרושה בזכויות התושבים והסוחרים ברובע המוסלמי אינה מוצדקת, במיוחד מאחר שקיימים מסלולים נוספים אפשריים להגעת המפגינים לכותל המערבי, דרך שער יפו.

V. חופש ההפגנה – לא כשהמפגינים מוכיחים אלימות שנה אחרי שנה
ככל הידוע לנו, מצעד הדגלים הנו ההפגנה היחידה בה מתבקשת הגבלתו לא בשל החשש מקהל עוין, אלא בשל ההתנהגות האלימה החוזרת מצד המפגינים עצמם. בעת מעבר המצעד ברובע נדרשים התושבים להתבצר בבתייהם לאור האלימות המופגנת כלפיהם, ולסגור את חנויותיהם. וכך, במקום שהמשטרה תפעל נגד אלימות הצועדים, היא נוהגת "להציע" בתוקף לסוחרים לסגור את חנויותיהם, ולפנות את הרובע מהולכי רגל תושבים או סוחרים.

VI. פגיעה קשה ובלתי מידתית בחופש התנועה של התושבים הפלסטינים
מדי שנה, לצורך מעבר המצעד ברובע המוסלמי, המשטרה מציבה מחסומים בצירים החוצים את רחוב הגיא, ברח' סולטאן סולימאן ובאזור שער שכם, פועלת לסגירת המסחר באזור, גם אם לא באופן רשמי אלא בלחצים המופעלים על הסוחרים עצמם. בשנים עברו, בעקבות עתירות עיר עמים, נמנעה המשטרה מלסגור מרחבים רבים, ונהגה אף לאפשר מעבר תושבים בין לבין. בשנת 2016, בעקבות עתירת עיר עמים וחפיפת המצעד לפתיחתו של הרמדאן, גם הוגבלה שעת המצעד כך שלא נמשך לתוך שעות הלילה המאוחרות.

אך בשנה שעברה, שנת 2022, שוב נחסמו צירים רבים באזור רחוב סולימאן שמחוץ לשער שכם, ואף המצעד התמשך שעות רבות.

גם אם יוכרע כי המצעד בכל זאת עובר ברובע המוסלמי ובאזור שער שכם, יש להגבילו בזמן, ולהימנע מסגירה נרחבת של אזורי המסחר והחיים הפלסטינים.